

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Lausuntopyyntö OKM/24/010/2016

**KANSALLISEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUKSEN LAUSUNTO LUONNOKSEEN HALLITUKSEN ESI-
TYKSEKSI LAIKSI ERÄISTÄ OPETUSTOIMEN REKISTEREISTÄ JA VALTAKUNNALLISISTA TIETOJÄRJESTEL-
MISTÄ**

Kansallisen koulutuksen arvioinnin näkökannalta lakiehdotus valtakunnallisista tietojärjestelmistä ja niihin liittyvistä rekistereistä on tärkeä siltä siirryttäessä sähköiseen tiedonkeruuseen. Tietojärjestelmiin kootaan sellaista tietoa, jota aiemmin on jouduttu kokoamaan yksittäisten opetuksen ja koulutuksen järjestäjien tietokannoista tai oppilailta ja opiskelijoilta itseltään. Koottavaksi aiottu tieto sinällään on keskeistä erityisesti nykyisen kaltaisessa ammatillisen koulutuksen oppimistulosarvioinnissa, joissa tieto perustuu osaamisen näyttöön ja tämän tiedon kokoamiseen opintohallintojärjestelmistä. Uuden tietojärjestelmän myötä tiedonsaanti yksinkertaistuu ja tarkentuu nykyiseen nähden. Yleissivistävän koulutuksen suhteen tietojärjestelmien anti oppimistulosarvioinnissa on selvästi luonteeltaan arviointia tukevaa ja sekundaarista. Tältäkin osin saatava tieto esimerkiksi oppilaiden ja opiskelijoiden kouluarvosanoista on tarkempaa kuin nykyisessä järjestelmässä, jossa tietoa kysytään heiltä itseltään. Myös oppijanumero eri tietojärjestelmissä olevien tietojen yhdistäjänä on hyvä ja toivottu uudistus.

Lain 4 § ja 5 § eksplisiittisesti rajaavat tietojärjestelmät vain viranomaiskäyttöön ja näin ollen tietoa ei saa antaa esimerkiksi tutkimuskäyttöön. Viranomaistoiminnan kannalta tämä on hyvä raja. Viranomaisille jäänee kuitenkin mahdollisuus antaa tietoa kolmannelle osapuolelle, kuten esimerkiksi yliopistoille tai tutkimuslaitoksille kuten Koulutuksen tutkimuslaitokselle (KTL) tai Valtion taloudelliselle tutkimuslaitokselle (VATT) tutkimuskäyttöön. Tämä on tärkeää, kun hallinnoidaan yhteishankkeita arviointihankkeiden tulosten rikastamiseksi.

Laki eikä sen perusteluteksti ota kantaa siihen, miten muutokset tehdään ja kenen vastuulla on korjata yksittäisen henkilön muuttuneet tiedot, kuten esimerkiksi arvosanojen korotukset. Lähtökohtaisesti 6 §:n mukaan virheelliset tiedot korjaa alkuperäisen rekisterin pitäjä eli arvosanojen suhteen käytännössä opetuksen tai koulutuksen järjestäjä. Arvosanojen korotus tapahtuu usein eri rekisterin pitäjän toimesta (esimerkiksi aikuislukio) kuin missä alkuperäinen rekisteritieto on (perus-opetuksen järjestäjä). Seikka voi olla käytännössä helppo ratkaista, mutta huomio on, ettei lakitekstissä käsitellä tätä lainkaan.

Lain 8 § määrittelee, mitä tietoja perusopetusta käyvältä tai käyneeltä henkilöltä tietojärjestelmään tallennetaan. Laki ei kuitenkaan täsmennä, miltä vuosiluokilta tietoa tallennetaan. Kansallinen oppimistulosarviointi kohdistuu perusopetuksessa pääsääntöisesti kolmeen vaiheeseen, joita kutsutaan nivelvaiheiksi kansallisen opetussuunnitelman perusteella. Nivelvaiheet poikkeavat toisistaan hieman eri oppiaineissa, mutta pääsääntöisesti ne ovat vuosiluokkien 2 ja 3 välissä, vuosiluokkien 5 ja 6 välissä sekä perusopetuksen päättyessä 9. luokan loppussa. Jotta tietojärjestelmää voidaan käyttää tehokkaasti kansallisen oppimistulosarvioinnin

19.8.2016

D/62/00.00.02./2016

tukena, kouluarvosanat tarvitaan ainakin näissä vaiheissa. Alaluokkien suhteen haasteena on, ettei numeerista arviointitietoa ole välttämättä käytössä, sillä tieto on usein sanallista.

Lain 9 § määrittelee, mitä tietoja lukiota käyvältä tai käyneeltä henkilöltä tietojärjestelmään tallennetaan. Oleellinen tieto tallennettavaksi on suoritettujen kurssien määrä. Esimerkiksi matematiikan lyhyen oppimäärän suorittaneiden osaamisen taso on oleellisesti eri jos taustalla on 6 kurssia kuin 10 kurssia. Kun kokonaisarvosana muodostuu kurssien keskiarvosanoista, on osaamisen kannalta oleellisesti eri asia saada arvosana 8 kuuden kurssin perusteella kuin kymmenen kurssin perusteella. Tätä tietoa ei laki tai sen perusteluteksti kuitenkaan eksplisiittisesti edellytä koottavaksi, ellei sitä sisällytetä "suoritetut opinnot" -kohtaan.

Lain 10 § määrittelee, mitä tietoja ammatillista koulutusta käyvältä tai käyneeltä henkilöltä tietojärjestelmään tallennetaan. Kun määritellään, että tietojärjestelmään tallennetaan "suoritettu koulutus tai tutkinto ja niiden osat, koulutuksen tai tutkinnon osaa pienempien kokonaisuuksien suorittaminen sekä osaamisen arviointi", jää epäselväksi millä tarkkuudella arviointitiedot kootaan tietojärjestelmään. Nykymuotoisena ammatillisen koulutuksen oppimistulosarviointi perustuu ensisijaisesti tallennettujen ammattiosaamisen näyttöjen arvosanojen tallentamiseen arviointikohteittain. Onkin oleellista, että järjestelmässä nämä tiedot on tallennettu riittävän yksityiskohtaisesti. Muussa tapauksessa kansallinen arviointitieto joudutaan kokoamaan edelleen koulutuksen järjestäjien rekistereistä, ja kansallisesti tietojärjestelmästä tulee Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen näkökannalta turha.

Lain 29 § määrittää, mitkä tiedot ylioppilaslautakunnalta tuodaan tietojärjestelmään. Vain tutkinnon suorittaminen mainitaan. Tämä lienee kansallisesti riittävä tieto tietojärjestelmässä. Kansallisen oppimistulosarvioinnin kannalta se tarkoittaa, että varsinainen tieto osaamisen tasosta (esimerkiksi puoltopisteet) tulee edelleen hankkia erikseen Ylioppilastutkintolautakunnalta.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus korostaa, että järjestelmän tulee olla niin joustava, että tietoja voidaan joustavasti saada tietotarpeiden muuttuessa. Järjestelmän kehittämisessä tulee ottaa huomioon myös valmisteilla olevat koulutusreformit kuten ammatillisen koulutuksen kokonaisuudistus. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus ei käytä rekisteriä jatkuvasti vaan tarve määräytyy arviointihankkeittain. Tämä tulee ottaa huomioon organisaation koon lisäksi päätettäessä järjestelmän ylläpitorahoitusta koskevista määrärahasiirroista.

KANSALLINEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUS

Harri Peltoniemi
johtaja